

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

Güzel YILDIZ

Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, güzelyildiz@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7507-1335.

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi

2 Mayıs 2024

Kabul Tarihi

12 Haziran 2024

Anahtar Kelimeler: Göç, Güvenlik, Avrupa Birliği, Almanya, Macaristan, Realizm.

Özet

Makale, 2015 Mülteci Krizi'nden sonra Almanya ve Macaristan'da ulusal göç mevzuatına getirilen değişikliklere odaklanmaktadır ve adı geçen ülkelerin Arap Baharı sonucunda yaşanan kitlesel göçe verdiği tepkileri araştırmaktadır. Çalışma objesi olarak Almanya ve Macaristan'ın tercih edilmesinin temel nedeni ise hem göçe yaklaşımı hem de yönetici kadrosu açısından iki farklı örneği teşkil eden devletlerin ele alınmasının daha analitik sonuçlara ulaşmaya yardımcı olacağına yatmaktadır. Çalışma, Almanya ve Macaristan'ın uluslararası göç politikalarının fiiliyatta ulusal çıkarların ifadesi olduğunu iddia etmektedir. Önerilen araştırma tezine cevap verebilmek için çalışmada 2015 mülteci krizi sonrası dönemde Almanya ve Macaristan'ın ulusal göç politikalarında yaptıkları reformlar realist gelenek çerçevesinde analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, her iki devletin Realizmin düzensiz göçe dair ortaya koyduğu önermelere uygun bir seyir izlediği ve uluslararası göç politikalarının çıkar odaklı pragmatizm üzerine kurulu olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda, Neoklasik Realizmin politika yapımı ile ilgili ortaya koyduğu hipotezlere uygun olacak şekilde her iki ülkenin kriz sürecindeki politikalarının iç siyasetteki gelişmelerden ve ülkelerin iç özelliklerinden önemli ölçüde etkilendiği görülmüştür.

International Migration Policies of Germany and Hungary After the 2015 Refugee Crisis: An Analysis in the Framework of the Realism

Güzel YILDIZ

PhD Student, Ankara University, Institute of Social Sciences, Department of International Relations, güzelyildiz@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7507-1335.

Research Article

Submitted: 2 May 2024

Accepted: 12 June 2024

Keywords: Migration, Security, European Union, Germany, Hungary, Realism.

Abstract

The article focuses on the changes brought to the national immigration legislation in Germany and Hungary after the 2015 Refugee Crisis. The main reason for choosing Germany and Hungary as the study objects lies in the fact that considering the states that constitute two different examples in terms of both their approach to immigration and their administrative staff will help to reach more analytical results. The study claims that the international migration policies of Germany and Hungary are the expression of national interests in practice. In order to answer the proposed research thesis, the reforms made by Germany and Hungary in their national migration policies in the aftermath of the 2015 refugee crisis were analyzed within the framework of the realist tradition. As a result of the study, it has been determined that both states follow a course in accordance with the axioms of Realism on irregular migration and their international migration policies are based on interest-oriented pragmatism. At the same time, in accordance with the hypotheses put forward by Neoclassical Realism about policy making, it was seen that the policies of both countries during the crisis were significantly affected by the developments in domestic politics and the internal characteristics of the countries.

Giriş

Göç, devletler açısından ulusal güvenlik başta olmak üzere ev sahibi toplumun ekonomisini ve kültürel gelişimini etkileyen bir olgudur. Üstelik uluslararası göç politikaları geliştirme süreci dış politika, sosyal politikalar veya iş gücü piyasası politikası gibi diğer politikaların önceliklerinden etkilenmektedir. Avrupa Birliği (AB) gibi ulus üstü örgütlere üye olan devletler açısından göç yönetimi daha da karmaşık ve zorlu bir süreçtir. Zira AB üye devletleri için uluslararası göçün yönetimi, yalnızca iç siyasetten, dış politikadan, ülkenin ekonomik ve demografik yapısından değil AB mevzuatından ve uluslararası sorumluluklardan etkilenmektedir. Buna bağlı olarak 2015 yılında patlak veren mülteci krizi¹, ulus üstü alanda bütünleşme sürecine etkisini gösteren tartışmalı bir konu olmuştur (Kosinska, 2021: 67). AB içerisinde de göçün yönetimine ilişkin iki farklı söylem ortaya çıkmıştır. Biri, etkili göç yönetimi amacıyla üye devletler arasında dayanışmanın güçlendirilmesi diğeri ise artan göç hareketleriyle ilgili potansiyel tehditler nedeniyle iç sınırlarda kontrollerin yeniden başlatılması üzerinedir (Kosinska, 2021: 67). Bu süreçte üye devletler iç ve dış güvenlik kavramları arasındaki ayrımın altını daha fazla çizmeye başlamış ve birlikten bağımsız olarak kendi göç politikalarını oluşturmuşlardır (Erdoğan, 2021: 66). Buradan yola çıkarak, AB üyesi olan Almanya ve Macaristan'ın 2015 mülteci krizine yönelik göç politikalarını belirleyen temel kaygıları ve göç yönetimini etkileyen temel unsurları tespit etmek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışma, Almanya ve Macaristan'ın uluslararası göç politikalarının fiiliyatta ulusal çıkarların ifadesi olduğunu iddia etmektedir. Önerilen araştırma tezine cevap verebilmek için çalışmada 2015 mülteci krizi sonrası dönemde Almanya ve Macaristan'ın ulusal göç politikalarında yaptıkları reformlar analiz edilmiştir. Ancak araştırma sorusunun geniş olmasından dolayı çalışma 2015-2020 yılları arasındaki göç mevzuatındaki değişikliklere odaklanmaktadır. Çalışma, mülteci krizinin doruğa ulaştığı 2015 yılının yaz aylarından 2020 yılında yaşanan küresel salgın nedeniyle kitlesel göçün yoğunluğunun azaldığı döneme kadar olan süreyi kapsamaktadır. Söz konusu sınırlandırma, konunun daha analitik bir perspektiften incelenmesini mümkün kılmanın yanı sıra adı geçen

---

¹ Göç esas olarak olumsuz bir olgu değildir ve bilindiği üzere birçok devlet ekonomik ve demografik nedenlerle göçü teşvik etmektedir. Devletlerin güvenliğini tehdit eden ise göçün düzensiz olmasıdır. Bu doğrultuda; 2015 yılında yaşanan yoğun düzensiz göç hareketi, AB üye devletlerinin tutarsız ve açıkça başarısız göç yönetimi ile birleşince bir kriz ortaya çıkarmıştır. Söz konusu krizin birçok boyutunun olmasıyla birlikte, bir yandan mültecilerin güvenliği açısından birçok insani drama yol açması diğeri yandan AB bütünleşme sürecini olumsuz etkilemesi nedeniyle etik-politik bir kriz olduğunu söylemek mümkündür.

devletlerin kriz koşullarında kitlesel göçe ne şekilde cevap verdiklerini de ortaya koymaya yardımcı olacaktır.

Çalışmanın ilk bölümünde kavramsal çerçeve çizilmiş ve bu doğrultuda uluslararası göç yönetimi kavramı kısaca anlatılmıştır. Ardından, realist kuramın uluslararası göçe bakışı ele alınmış ve göç-güvenlik ilişkisi realist gelenek çerçevesinde tartışılmıştır. Teorik çerçeve olarak Realist geleneğin seçilmesinin temel nedeni, uluslararası göç politikasını oluşturma süreçlerini analiz etmede sistem, yapı ve iç politika unsurlarını birleştirerek çalışmamıza çoğul bir bakış açısı sağlamasında yatmaktadır. Söz konusu teorik çerçevenin göç çalışmalarında sıkça başvurulan yaklaşımların ötesine geçerek özellikle devletlerin kitlesel göçü güvenlikleştirmelerinin nedenlerini anlamada yararlı bir mercek sunacağına inanmaktayız.

Çalışmanın ikinci kısmında betimsel içerik analizi yöntemiyle Almanya ve Macaristan'ın 2015 yılı sonrası dönemde benimsediği göç politikaları incelenmiştir. Ardından söz konusu iki devletin uluslararası göçe yaklaşımları karşılaştırmalı analize tabi tutulmuştur. Çalışma objesi olarak Almanya ve Macaristan'ın tercih edilmesinin temel nedeni ise hem göçe yaklaşımı hem de yönetici kadrosu açısından iki farklı örneği teşkil eden devletlerin ele alınmasının daha analitik sonuçlara ulaşmaya yardımcı olacağına yatmaktadır. Bu sayede hem açıkça göçmen karşıtı hem de görece daha ılımlı devletlerin göç politikalarının temelde çıkar odaklı realizm üzerine kurulu olduğu ortaya konmaya çalışılacaktır.

1. Uluslararası Göç ve Göç Yönetimi

Uluslararası göç, göçmenlerin göç kararı almalarından göç ettikleri ülkeye yerleşmelerine kadarki süreci ifade etmektedir (Uluslararası Göç Örgütü, 2017: 88). Bu tanıma dayanan uluslararası göç politikaları, özellikle göçmenlerin² göç ettikleri ülkeye uyumunu esas almaktadır (Şimşek, 2018: 371). Faist'in (2000: 30) belirttiği gibi, uluslararası göç, çok sayıda bağ ile çok sayıda ulus-devlet içindeki iki ya da daha çok konumu ve hareket edenlerle kalanlar arasındaki çeşitli bağları özetleyen çok boyutlu ekonomik, siyasi, kültürel ve demografik bir süreçtir. Dolayısıyla, uluslararası göç sosyal dönüşüm süreci içerisinde değerlendirilmesi gereken karmaşık bir olgudur. Göç, kimlik, kültür, istihdam ve kalkınma gibi alanları doğrudan etkilemektedir (Meyers, 2000: 1245). Buna bağlı olarak, uluslararası göç devletleri ulusal çıkarları, egemenliği ve kimliği korumayı

² Göçmen; şemsiye bir terim olup, göçe neden olan etkilerden ve göçün zorunlu veya gönüllü gerçekleşmiş olması durumundan bağımsız olarak tüm insan hareketlilikleri göçmen olarak sınıflandırılmaktadır. Bu doğrultuda söz konusu terim; işçilerden, uluslararası öğrencilere, sığınmacı ve mültecilere kadar geniş bir grubu kapsamaktadır.

amaçlayan eylemlere zorlamaktadır. Ayrıca göç yönetimi, bir yandan vatandaşların çıkarlarını ön plana çıkarırken diğer yandan göçmenlerin güvenliklerinin ve haklarının sağlanmasını da içermelidir. Dolayısıyla devletler çoğu zaman, göçmenleri sosyal hayattan dışlama ve temel insan haklarına erişimlerini engelleme hakkına sahip olup olmadıkları sorusuyla karşı karşıya kalmaktadır. Göç olgusunu karmaşıklaştıran diğer bir husus ise, devletlerin ulusal çıkarları birbirinden farklılaşması ve dolayısıyla uluslararası düzeyde göç yönetimine ilişkin ortak bir strateji belirlemenin güçlüğüdür.

Göç olgusunun karmaşıklığını göz önünde bulunduran Ukraynalı araştırmacı Yevtukh'un (1997: 54) uluslararası göç politikası tanımı dikkat çekmektedir. Yevtukh'a göre uluslararası göç politikalarının temel amacı; göç akışlarını düzenlemek, göç süreçlerinin olumsuz sonuçlarının üstesinden gelmek, gelen göçmenleri niceliksel ve niteliksel açılardan kontrol altında tutmak, göçmenlerin güvenliğini ve onların topluma entegrasyonu için gerekli sosyo-ekonomik ve kültürel koşulları yaratmaktır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere uluslararası göç, uzun vadeli bir sosyal dönüşüm olarak ele alınmalıdır.

Genel olarak değerlendirilecek olursa, devletlerin uluslararası göç politikaları ve göçü yönetme yaklaşımları ülkelerin ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel özelliğine bağlı olmanın yanı sıra göçün özelliğine göre farklılıklar göstermektedir (Şimşek ve İçduygu, 2017: 7). Ancak genel olarak devletin temel amacı göçü kontrol etmektir. Nitekim devletler çıkarları temelinde, göçmenlerin gelişini engellemeye çalıştığı gibi bazı göçmen gruplarının gelişini teşvik de edebilir (Meyers, 2000: 1246). Benzer şekilde, kimi devletlerin uluslararası göç politikaları, göçmenlerin geçici olmadığını dikkate alarak entegrasyonu da ihtiva ederken kimi ülkeler, göçmenlerin girişini kontrol etmeyi entegrasyon politikalarından daha etkili bir uygulama olarak görmektedir (Şimşek, 2018: 372). Bundan yola çıkarak bir sonraki bölümde realist teorisinin uluslararası göçe bakışı ele alınacaktır.

2. Realist Teori Açısından Uluslararası Göç

Arap Baharı sonucunda Avrupa'ya doğru artan göç hareketliliği ile devletler ve uluslararası örgütler uluslararası göç politikaları çerçevesinde güvenlik olgusunu gündeme taşımıştır. Avrupa ülkelerine ulaşmaya çalışırken mültecilerin hayatlarını tehlikeye atması göçe insan odaklı değerlendirmeleri güçlendirse de devlet güvenliği halen göç politikalarını belirleyen en önemli unsurdur (Şimşek ve İçduygu, 2017: 6). Özellikle Orta Doğu'dan Avrupa'ya artan göç ulus-

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

devletlerin güvenliğini tehdit eden toplumsal bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Buna bağlı olarak, göç politikalarında devlet güvenliğini merkeze koyan realist bir bakış açısı yaygınlık kazanmaktadır.

Klasik uluslararası ilişkiler teorileri, uluslararası olayların meydana gelme nedenlerini açıklamaya çalışırken genellikle egemen devletler arasındaki ilişkilere odaklanmaktadırlar. Devleti uluslararası sistemin başat aktörleri olarak gören realist yaklaşım, uluslararası göçü sistem düzeyinde bir sorun olarak görmemektedir (Meyers, 2000: 1263). Realizm, uluslararası göçü terörizm gibi belli güvenlik konuları ile ilişkilendirmekte veya askeri gücün demografik bir unsuru olarak değerlendirmektedir (Miller, 2000: 32-33). Diğer bir ifade ile klasik realistler, mültecilerin uluslararası sistemi etkileme potansiyelini hafife almaktadır. Realistlere göre devletler her şeyden önce kendilerini dış dünyadan gelebilecek tehditlere karşı korumaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle, özellikle düzensiz göç, klasik uluslararası ilişkiler teorileri tarafından devlete yönelik bir tehdittir ve bu bağlamda bir ulusal güvenlik sorunu olarak değerlendirilmektedir (Baklacioğlu, 2010: 47). Nitekim realist akımın önde gelen temsilcilerinden Samuel Huntington (2004: 182) göçü ulusal tehdit olarak tanımlamakta ve göçün sebep olabileceği asimilasyona dikkat çekmektedir. Göçe çözüm olarak ise göçe kısıtlama getirilmesi ve giriş çıkışa yönelik birtakım ölçütlerin belirlenmesini önermektedir. Öte yandan Hollifield (2000: 154), devletlerin uluslararası göçü ulusal çıkarları doğrultusunda düzenlediğini belirtmiştir. Göç yönetimi ulusal güvenlik konusudur ve devletler uluslararası sistemdeki güç dağılımını dikkate alarak göçmenleri kabul etmekte veya girişlerini engellemektedir. Bu kapsamda göç politikaları, güç dağılımı ve devletlerin uluslararası sistemdeki konumları gibi yapısal faktörler tarafından belirlenmektedir.

Görüldüğü gibi, klasik realistler gerçek ve potansiyel ulusal tehditlere odaklanmaktadır. Bu çerçevede güvenlik ve stratejik meseleler yüksek siyaset olarak ele alınırken, ekonomik ve sosyal meseleler daha az önemli veya düşük siyaset olarak görülmektedir (Miller, 2000: 32). Göç politikalarının oluşumunda hem ulusal hem de uluslararası faktörlerin etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda klasik realizm göç politikalarını açıklamakta sınırlı bir perspektif sunmaktadır. Buna karşılık neoklasik realizm, dış politikanın oluşumunda uluslararası sistemin yapısı, devletlerin iç dinamikleri ve bunların kendi aralarındaki karmaşık etkileşimleri gibi farklı unsurları ele almaktadır (Firoozabadi ve Ashkezari, 2016: 95). Neoklasik realistler; devletlerin iç özelliklerinin ve liderlerinin uluslararası tehdit ve fırsatlara ilişkin değerlendirmelerinin bu liderlerin izleyecekleri politikaları nasıl etkilediğini açıklamayı amaçlamaktadır. Örneğin Gilpin (2006: 53), uluslararası

ilişkilerdeki ekonomik faktörlerin önemine dikkat çekerek, göçe ilişkin engellerin vatandaşların gerçek ücretlerini ve sosyal refahını korumayı amaçlayan politikalarla inşa edildiğini belirtmiştir.

Neoklasik realizm, devlet politikalarını anlamının, dış politikaların formüle edildiği ve uygulandığı bağlamların yakından incelenmesinden geçtiğini savunmaktadır (Rose, 1998: 145). Bu doğrultuda; devletler arasındaki güç dağılımı, karar vericilerin uluslararası sistem yapısından doğan baskılara ilişkin algıları ve diğer devletlerin niyetleri gibi karar vericilerinin hareket özgürlüğünü etkileyen değişkenler analize dahil edilmektedir (Rose, 1998: 146). Daha açık bir ifadeyle, söz konusu yaklaşımın devlet davranışlarını, liderlerin algıları ve beklentilerini, ülkenin iç meselelerini ve politik gündemlerini; diğer yandan ise güç dengesi, müttefik ilişkileri gibi unsurları etkilediği kabul edilmektedir (Rose, 1998: 147). Bu bağlamda neoklasik realizm göç çalışmalarına daha geniş bir perspektif sunarak konumuz olan devletlerin uluslararası göç politikalarını dış ve iç faktörler açısından analiz etmeye olanak sağlayacaktır.

3. 2015 Mülteci Krizi Sonrası Macaristan ve Almanya'nın Ulusal Göç Politikaları

2010 yılı başında başlayan Arap Baharı'nın uluslararası toplum üzerinde çok yönlü etkileri olmuştur. Suriye başta olmak üzere Orta Doğu ülkelerinden Avrupa kıtasına doğru kitlesel göç hareketliliği bunlardan biridir. Özellikle 2015 yılında hız kazanan kitlesel göç AB devletleri için kriz haline dönüşmüştür. Sınır ötesi nüfus hareketlerinin insani ve iç siyasi sonuçları üzerine birçok tartışma yaşandığı AB'de, göç ve sığınma hakkı meseleleri en önemli gündem başlıklarından birisi olmuştur (Üstün, 2021: 396).

AB üye devletlerinin hangi şekilde ve şartlarda göçmenleri kabul edeceği, kimlere mülteci statüsü vereceği hususu uzun yıllar boyunca üyelerin kendi yetki ve düzenleme alanında bulunmuştur. Ancak, AB üyesi olan devletlerin ekonomik, sosyal ve siyasi entegrasyonu arttıkça göç yönetimi, AB'nin siyasi gündeminin merkezi bir unsuru haline gelmiştir. Nitekim zamanla göçmen akışını düzenleme ihtiyacı ortak göç politikalarını gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda üye devletler AB çatısı altında göç ve sığınma politikalarıyla ilgili ortak düzenlemeler yapmaya başlamış ve bu düzenlemelerin hükümlerini kendi iç hukuklarına yerleştirmişlerdir. AB ortak göç politikasının tarihsel gelişimini incelemek bu çalışmayı aşacağı için sadece 2015 yılında patlak veren mülteci krizinin AB'nin göçü yönetme araçlarını ve mevzuatını yetersiz bıraktığını söylemek yeterli olacaktır. Söz konusu süreçte üye devletler ulusal çıkarlara vurgu yaparak zaman zaman AB

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

hukuku ile de uyuşmayan kendi göç politikalarını oluşturmaya yönelmişlerdir.³ Buna bağlı olarak AB'nin söz konusu krize dayanışma içinde güçlü bir cevap vermesini engelleyen üç temel nedenden bahsetmek mümkündür. Birincisi, göçmenler çoğunlukla Almanya ve Fransa gibi devletlerden sığınma talep etmiştir. Buna bağlı olarak diğer devletler için bu kriz, adı geçen devletlerin sorunu olarak görülmüştür. İkincisi, özellikle kriz anında popülizm ve seçim kaygılarının artmasıyla birlikte üye devletlerin iç siyasi gündeminden kaynaklı problemler bu süreci etkilemiştir. Üçüncüsü ise, üye devletlerin farklılaşan ulusal çıkarları, AB iltica sistemi ile uyumlaştırılmayan göç politikalarına yol açmıştır (Tavacı, 2023: 110).

Böylece, AB üyelerinin kriz sürecinde izledikleri politikalar ve sorunun çözümünde aldıkları roller çoğunlukla iç siyasetleri ve ulusal çıkarları tarafından etkilenmiştir. Bu açıdan Almanya sığınmacıların gitmek istediği hedef bir ülke olarak krizden en çok etkilenen devletlerden biri olsa da süreci, krizin insani boyutunu göz önünde bulundurarak yönetmeye çalışmıştır. Almanya aynı zamanda AB'nin yönlendirici gücü olarak mülteci krizi ile yakından ilgilenmiş ve AB'nin bu krize yönelik yaklaşımını belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın diğer örneklemine oluşturan Macaristan ise konumu itibarıyla Avrupa'nın doğu kara sınırını oluşturmaktadır ve binlerce sığınmacı için Avrupa'nın kapısıdır. Almanya gibi yoğun mülteci akışına maruz kalmakla beraber Macaristan krize farklı bir şekilde yanıt vermiştir. Macaristan yönetimi, AB göç politikalarını eleştirerek mülteci karşıtı retorik geliştirmiş ve sınır güvenliğine dayalı göç politikalarını benimsemiştir.

3.1. Mülteci Krizi sonrası Macaristan Ulusal Göç Politikaları

Sığınmacıların Avrupa'ya ulaşmak için en sık kullandığı rotalardan biri olan Doğu Akdeniz rotası üzerinde yer alan Macaristan, sınırlarında yüksek sayıda sığınmacı ile karşı karşıya kalmıştır (Frontex, 2017: 5). Bununla birlikte Macaristan, sığınmacılar için hedef ülke olmaktan ziyade daha çok transit ülke konumundadır. Bu açıdan Fransa, Almanya ve İspanya gibi hedef ülkelere kabul edilmeyen sığınmacılar geri Dublin sistemi⁴ sayesinde transit ülkelere gönderilmektedir. Böyle olunca Polonya ve Macaristan gibi geçiş ülkeleri mülteci sayısı açısından büyük yük altında kalmaktadır (Kaya ve Bianca, 2018: 418).

³ Avrupa Birliği Göç Politikası hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Aykaç, M., Yertüm, U. (2017). Avrupa Birliği göç politikalarının gelişimi: misafir işçi kabulünden sığınmacı akınına. *Journal of Social Policy Conferences*, 70(1), 1-29.

⁴ Dublin sistemi sığınmacıların AB içinde yalnızca tek bir üye devlette uluslararası koruma başvurusu yapabileceğini tanımlamaktadır. Dublin III Tüzüğü'ne göre sığınmacılar, başvuruları için sorumlu kabul edilen devletten farklı bir üye devlete başvurularını gerçekleştirirse, sorumlu üye devlete geri gönderilebilirler (Dublin III Tüzüğü, 24(4)).

2015 yılında krizin patlak vermesi AB’de sığınmacıların yerleştirilmesine yönelik kota sistemi uygulanmaya koyulmuştur. Ancak Macaristan bu yerleştirme planına karşı çıkmıştır. Macaristan’a sığınma amacıyla gelen göçmenlerin çoğunun ekonomik göçmenler olduğu ve asıl amaçlarının Macaristan ve AB’nin sunduğu fırsatlardan yararlanmak olduğunu vurgulayan Orban, göçmenlerin ülkeye yasa dışı yollardan girdiğini iddia etmiştir. AB’nin göç politikalarını da eleştirerek Macaristan’ın kendisini savunacağı dile getirmiştir (Bocskor, 2018: 560). Bu doğrultuda, sığınmacıların ülkeye girişini engellemek isteyen Macaristan yönetimi, 2015 yılında sınırı boyunca önce dikenli teller, sonra duvar dikmiştir. Avrupa Komisyonu, Macaristan’ın AB hukukuna aykırı politikaları ve sığınma başvurusunda bulunanları ülkeden çıkmaya zorlaması dolayısıyla 2015’te ihlal prosedürü başlatmıştır (Avrupa Komisyonu, 2017).

24 Nisan 2015’te Orban yönetimi “Göç ve Terörizm Hakkında Milli Müzakere” başlıklı bir anketle göçe karşı bir kampanya başlatmıştır. Posta yoluyla 18 yaşın üzerindeki her vatandaşa 12 sorudan oluşan bir anket ve Başbakan Orban tarafından imzalanan bir mektup gönderilmiştir. Sığınmacıları ekonomik göçmenler olarak nitelendiren Başbakan artan ekonomik göçmenleri Macaristan için durdurulması gereken yeni bir tehdit olarak değerlendirmiştir (Bocskor, 2018: 560-561). Ayrıca, anketin başlığından da anlaşılacağı üzere göç ve göçmenler terörizmle ilişkilendirilmiştir. Söz konusu anket göçü güvenlik ve ekonomiye yönelik bir tehdit olarak yansıtmaktadır. Böylelikle vatandaşların göç ve göçmenlere yönelik daha katı kuralları desteklemesi amaçlanmaktadır. Nitekim, yukarıda değindiğimiz Sırbistan sınırına çekilen tel örgü uluslararası kamuoyunun tepkisini çekse de Macar vatandaşları tarafından desteklenmiştir (Bocskor, 2018: 564; Wike vd., 2016: 3-6).

2016 yılında İltica Kanunu ve Devlet Sınırları Kanunu’nda değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerle hükümet, Macaristan’daki mültecilere ve ikincil koruma statüsüne sahip kişilere yapılan yardımı kesmeye başlamıştır. Mülteci statüsü kazandıktan sonra barınma merkezlerinde kalma süresi ise 60 günden 30 güne indirilmiştir. Ayrıca, daha önce mülteci veya ikincil koruma statüsüne hak kazanmış kişilerin uygunlukları her üç yılda bir yeniden değerlendirilecektir (Nagy, 2016: 1050). Bu değişiklik öncesinde mültecilerin uygunluk değerlendirmesi için herhangi bir süre sınırı bulunmazken ikincil koruma statüsü için uygunluk değerlendirmesi beş yılda bir yapılmaktaydı. Ayrıca Macaristan, sığınmacılara yönelik aylık mali yardım ve çocuklar için okul yardımını tamamen iptal etmiştir. Bunun yanında mültecilerin ve ikincil koruma statüsündeki kişilerin topluma entegrasyonu için geliştirilen programlara son verilmiştir (Hungarian Helsinki

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

Committee, 2016: 1). Bu değişikliklerle Orban hükümeti, Macaristan'ın mülteci ve sığınmacılara daha iyi bir yaşam için yardım etmeyeceğini belirtmiştir (Hungarian Government, 2016). Akabinde de Macaristan'ın Sırbistan ve Hırvatistan sınırındaki sekiz kilometrelik alanda belgesiz olarak kalan kişileri sığınma başvuru hakkı vermeden sınır dışı etmiştir.

Mart 2017'de Macaristan Parlamentosu tarafından sığınmacılara yönelik 2017/39 Sayılı Kanun onaylanmıştır. Buna göre, ülkeye giriş yapan sığınmacılar gözetimine alınabilecektir. Daha önce mülteci başvurusunda bulunan kişiler ve ülkeye giriş yapmış sığınmacılar ise sınır bölgelerinde kurulacak konteyner kamplarına yerleştirilecektir (Council of Europe, 2018: 6). AB müktesebatı ve uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerine açıkça aykırı olan bu yasa uluslararası örgütlerin yanı sıra Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından da eleştirilmiştir. Aynı yıl, sınır dışı edilmenin kapsamı yeni değişikliklerle genişletilmiştir. Buna göre, Macaristan'da yasa dışı olarak kalan kişiler, sığınma başvurusu hakkı verilmeden Macaristan-Sırbistan sınırının dışına atılmıştır (Hungarian Helsinki Committee, 2017: 1-2).

Mülteci karşıtı önlemler çerçevesinde Haziran 2018'de anayasa düzeyinde değişiklikler kabul edilmiştir. Önemli bir kısmı göçmenlerle ilgili olan düzenlemeler, göçmen ve mülteci haklarını sınırlandırdığı için çok ses getirmiştir. Nitekim Macaristan, uluslararası koruma hakkının alınması için yeni bir kriter eklemiştir. Buna göre, sığınmacıların sadece menşe ülkelerinde değil transit ülkelerde de kötü muameleye maruz kalma şartı aranmaya başlamıştır. Daha açık bir ifadeyle Macaristan'a mülteciler için güvenli sayılan ülkeler üzerinden gelen ve o ülkelerde tehdit altında olmayan bir mülteci Macaristan'dan sığınma hakkı alamaz. Bu aslında birçok sığınma başvurusunun doğrudan reddedileceği anlamına gelmektedir. Zira Macaristan'a ulaşmak isteyen birçok sığınmacı Türkiye veya Sırbistan'dan geçmektedir. Sırbistan ise sığınmacılara yeterli koruma sağlayan bir ülke olarak güvenli bir üçüncü ülke listesinde yer alması nedeniyle başvuruların çoğu otomatik olarak reddedilmektedir (Hungarian Helsinki Committee, 2018: 1). Birçok sivil toplum kuruluşu (STK) ve AB yetkilisi bu değişiklikleri eleştirerek bunları, insan hakları ve AB hukuku ihlali olarak görmektedir. Ayrıca STK çalışanlarının mülteci veya sığınmacıların kaldığı tesislere girişine izin verilmemesi ve STK'ların insanlara herhangi bir yardım yapmasının engellenmesi birçok endişeye yol açmıştır. (Hungarian Helsinki Committee and Menedek, 2021: 1).

Ayrıca, yapılan değişikliklerle Macaristan, kitlesel göç nedeniyle "kriz hali" olarak adlandırılan yeni bir olağanüstü hâl türü getirmiştir. Şöyle ki, Macaristan'a gelen sığınmacı sayısı bir ayda günde 500 kişiyi, iki haftada günde 750 kişiyi veya bir haftada günde 800 kişiyi aşarsa,

hükümet kitlesel göç nedeniyle kriz hali ilan edebilmektedir. Kitlesel göçten kaynaklanan kriz durumu, polisin düzensiz olarak kalan ve Macaristan'da sığınma talebinde bulunmak isteyen göçmenleri sınır çitinden geri itme yetkisine sahip olduğu anlamına gelmektedir. Bu da ülkenin herhangi bir yerinden, herhangi bir yasal prosedür veya bu tedbire itiraz etme fırsatı olmadan yapılmaktadır (European Database of Asylum Law, 2016: 17). Ayrıca, 2020 yılına kadar kriz hali nedeniyle, sığınma başvuruları yalnızca sınırda (geçiş bölgesi içinde) yapılabilmiş ve sığınmacılar herhangi bir yasal dayanak olmaksızın tüm sığınma prosedürü boyunca Röszke ve Tompa transit bölgesinde tutulmuştur.

Mayıs 2020'de Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), transit bölgelere yerleştirmenin yasa dışı gözaltı olarak nitelendirildiğine hükmeden önemli bir karar yayımlamıştır (Court of Justice of the European Union, 2020). Geçiş bölgeleri daha sonra kapatılmış ve yaklaşık 300 kişi açık veya yarı açık tesislere taşınmıştır. ABAD kararının ardından sığınma başvurularının ancak bir niyet beyanının sığınma makamı tarafından onaylanmasından sonra yapılabileceği yeni bir sığınma sistemi uygulamaya koyulmuştur. Niyet beyanları ise yalnızca Kyiv'deki veya Belgrad'daki Macaristan Büyükelçiliğine sunulabilmektedir. Macaristan'da yasal olarak ikamet eden göçmenlerin de sığınma başvuruları adı geçen şehirlerde kabul edilmektedir. Görünen o ki, sığınmacıların sığınma prosedürlerine erişmesi neredeyse imkânsız hale getirilmiştir. Yeni sığınma sisteminin sonucu olarak, 2020 yılında sadece 92 sığınma başvurusu kayıt altına alınmıştır. Reddedilme oranı ise 2019 yılına nazaran nispeten düşmüş ve %73 olarak kaydedilmiştir (European Database of Asylum Law, 2021: 11). Şöyle ki 2019 yılında 468; 2018 yılında 670; 2017 yılında 3.397; 2016 yılında 29.432, 2015 yılında ise 175.960 başvuru kaydedilmiştir. 2015 yılında ret oranı %83,3 olmuştur (Asylum Information Database, 2020: 7; Asylum Information Database, 2016: 6; Asylum Information Database, 2017: 7).

3.2. Mülteci Krizi Sonrası Almanya'nın Ulusal Göç Politikası

Almanya Federal Cumhuriyeti 2015 yılında açık kapı politikası çerçevesinde Suriye, Irak ve Afganistan'daki güvensiz koşullar nedeniyle 1.000.000 mülteciyi kabul edeceğini bildirmiştir (Politico, 2017). Angela Merkel hükümeti Almanya'nın uluslararası korumaya ihtiyacı olanlara kapı açacağını ilan ederek AB göç politikalarında dayanışmanın öncülüğünü yapmıştır. Bunun neticesinde 2015 yılında Almanya'ya Batı Balkan ülkelerinden gelenler dahil 1.091.894 sığınma başvurusu yapılmıştır. Dolayısıyla, Almanya'nın açık kapı politikası, Orta Doğu'dan gelen sığınmacıların hareketliliğini hedeflese de onların yanı sıra AB üyesi olmayan Balkan ülkeleri başta

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

olmak üzere ekonomik amaçlı göçmen hareketliliğini teşvik etmiş ve Almanya'da göçmen sayısı hızla artmaya başlamıştır. Bunun sonucunda birkaç ay gibi kısa bir zamanda “hoş geldiniz” politikası yerini giderek daha sınırlayıcı politikalara bırakmaya başlamıştır. Bu noktada belirtmek gerekir ki bu hızlı değişimde artan göçmen sayılarının yanı sıra Almanya'nın iç siyasetindeki aşırı sağın yükselişi de etkili olmuştur (Erdoğan, 2021: 81).

Ekim 2015'te sığınmacı sayısını azaltmayı amaçlayan ilk resmî düzenleme yapılmıştır. Bu çerçevede, sığınma prosedürlerini hızlandırmak için sığınma kararlarına itiraz süreci kısaltılmıştır. Ardından, İltica Prosedürü Hızlandırma Kanunu (Asylverfahrensbeschleunigungsgesetz, Asylum Act) uyarınca Kosova, Arnavutluk ve Karadağ güvenli üçüncü ülke kabul edilmiştir (Kirchhoff ve Lorenz, 2018: 59). 2016 yılından itibaren Almanya kalıcı mülteci statülerini geçici statülerle değiştirmeye başlamıştır. Örneğin, aile birleşimi gerekçesiyle daha önce otomatik olarak verilen mülteci statüleri ek koruma statüsü ile değişmiştir (Stevens, 2017: 187). Bunun sonucunda, 2016 yılına kadar genel koruma oranı çok yüksek seviyedeysen politika değişikliği nedeniyle 2016'nın başında Federal Göç ve Mülteciler Dairesi (BAMF) rekor sayıda vakada mülteci korumasının yerine ikincil koruma kararı vermiştir. Bu değişiklik, en çok Suriye vatandaşlarını etkilemiştir. 2015 yılında Suriyelilerin %95,8'i mülteci statüsüne sahipken 2016 yılına gelindiğinde bu oran %56,4'e gerilemiştir (European Database of Asylum Law, 2017: 8).

Özellikle 2016 yılıyla başlayan süreçte Alman halkının mültecilere yönelik yaklaşımı değişmeye başlamıştır (Erdoğan, 2021: 80). Buna bağlı olarak Almanya'nın alması gereken mülteci sayısı, entegrasyon programlarının maliyeti, mültecilerin Alman kültürel kimliğine tehdit olup olmadığı gibi sorular üzerinden tartışmalar yaşanmaya başlanmıştır. Kamuoyu baskısının altında kalan hükümet, sığınmacı sayısını daha da azaltmayı amaçlayan kapsayıcı düzenlemeler ve mültecilerin Alman toplumuna uyumunu sağlayan politikaları ortaya koymuştur (Erdoğan, 2021: 80). Önemli bir düzenleme Temmuz 2018'de Federal İçişleri Bakanlığı tarafından açıklanan Göç Ana Planı (Der Masterplan Migration) adındaki plan olmuştur. Adı geçen Plan, ulusal ve AB düzeyinde göç yönetimi üzerine tavsiyeler içermektedir. Planın giriş kısmında Almanya'nın yeni göçmenleri kabul edebilmesi için göçün düzenli ve kontrollü olması gerektiği, hiçbir ülkenin sınırsız sayıda mülteciyi kabul edemeyeceği ve entegrasyonun ancak göç sınırlıysa başarılı olabileceği dile getirilmiştir. Plan Almanya'nın nitelikli ve eğitilmiş kişileri istediğinin ve uyum programının ülkeye giren herkes için değil, kalmalarına izin verilenler için uygulanacağını, sığınma talebi reddedilenlerin ülkeyi terk etmesi gerektiğinin ve 2015 yılındaki gibi bir akışa izin

verilmeyeceğinin altını çizmektedir (The Migration Master Plan, 2018). Bahse konu plan Almanya'nın ülkesinde nitelikli ve eğitilmiş göçmenleri görmek istediğini ortaya koymaktadır. Eğitilmiş ve niteliklilerin göçüne ilişkin politikalar sığınmacılar arasında ayrımcılık olarak görülebilse de aslında Alman halkının da çıkarlarını gözetilen göç siyaseti ile ekonomik gerekliliklerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Bu gelişmelere paralel olarak 2019 yılında Düzenli İade Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanun genel olarak, sığınma başvuruları reddedilen ve kapsamlı bir soruşturmada sonra, herhangi bir kapsamda korumaya muhtaç olmadıkları ve Alman topraklarını terk etmeleri gerektiği tespit edilen kişileri ilgilendirmektedir. Düzenleme, sınır dışı edilmesi gerekirken geçerli mazereti olmadan görüşmeye gelmeyen kişilerin tutuklanmasını öngörmektedir. Ayrıca Kanun, BAMF'ye mültecilerin statüsünü iptal etme yetkisi vermektedir (Koop, 2019). Bunun yanı sıra, gözaltı merkezlerinin kısıtlı olması sebebiyle, sınır dışı edileceklerin normal cezaevlerinde tutulması öngörülmüştür. Düzenlemeye göre, pasaport almak için gereken işlemleri yapmayanlara çalışmaktan men ya da oturma izninin reddi gibi cezalar öngörülmüştür. Ayrıca, devlet sırrı sayılacak konular genişletilmiştir. Buna göre elçilik ve doktor randevuları devlet sırrı kapsamına girmiş ve sığınmacılara danışmanlık sunan sivil toplum kuruluşlarının yardım ve suç ortaklığı ile suçlanması mümkün hale gelmiştir (Koop, 2019). Özetle, başarısız sığınmacıların sınır dışı edilmesini hızlandıran bu yasa özellikle geri gönderilmelerinde engeller bulunan yabancıların etkin geri dönüşlerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

Öte yandan Düzenli İade Kanunu, tolerans statüsünün⁵ kullanım alanlarını artırmıştır. Tolerans statüsüne sahip göçmenler Alman toplumuna uyum sağladıktan sonra sürekli kalma hakkı alabilmektedirler (Koop, 2019). Entegre olanlar tolerans statüsünde olsalar dahi belirli süre sonunda vatandaşlık almaları mümkün hale gelmiştir. Bu gelişmeler ışığında Almanya'nın göç yönetiminin entegrasyon ve sığınmacıların mülteci statüsünü hak etmesi gerekliliği üzerinde kurulduğu söylenebilir. Diğer taraftan, iç siyasetteki gelişmeler ve ekonomik gereklilikler hem sığınma sistemini hem de göç politikalarını önemli ölçüde etkilemiştir.

---

⁵ Tolerans statüsü; geçici bir statü olup diğer yasal statülere başvurma hakkı vermemektedir. Köken ülkenin güvenli olarak kabulü halinde geri dönüş gerektiren ve çalışma hakkı, seyahat, yükseköğretim veya entegrasyon kurslarına katılma hakkı sunmayan bir statüdür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Erdoğan, Z. (2021). Alman Sığınma Sisteminde Açık Kapıdan Entegrasyon Siyasetine Geçiş ve Tolerans Politikası. *Atasobed*, 25 (Özel Sayı), 65-86.

4. Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Bir Analiz

Göç, insan haklarının evrensel olarak tanınması ile devletlerin sınır yönetimi ve göçmen kabulüne ilişkin egemenlik haklarından kaynaklanan yetkilerini saklı tutmak istemeleri arasında sıkışmış durumdadır. İlke olarak egemen devletleri göçmenleri kabul etmeye zorlayan hiçbir uluslararası hukuk hükmü mevcut değildir. Avrupa içinde göç konusu AB hukuku, AİHS, ulusal kanunlar ve Avrupa devletleri tarafından kabul edilen diğer uluslararası yükümlülükler tarafından düzenlenmektedir. AİHS kapsamında, devletler uluslararası hukuk gereği, kendi vatandaşı olmayan şahısların ülkelerine girişlerini kontrol etme ve onları sınır dışı etme hakkına sahiptirler (Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, 2014: 27).⁶ Aynı şekilde Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 13. maddesi, kişinin doğduğu ülkeyi terk etme ve ona geri dönme hakkını tanısa da bu, başka bir egemen devlete giriş hakkını teşkil etmemektedir. Bu doğrultuda göçmenleri kabul eden ülkelerin bunu bir takdir ve ulusal çıkar meselesi olarak gördüğünü söylemek yanlış olmayacaktır (Bureyko, 2014: 10).

Devletlerin uluslararası göç politikalarını belirleyen birçok unsur olsa da ulusal ekonomiyi korumak, ulusal güvenliği sağlamak ve ulusal kültürleri koruyup sosyal uyumun aşınmasını önlemek, göç politikalarını şekillendiren asıl etkenlerdir (Duncan, 2020: 11). Ekonomik çıkarlar sıkı sınır güvenliğine dayalı göç politikalarına yol açan en önemli sebep olarak ortaya çıkmaktadır (Duncan, 2020: 12). Bununla birlikte göç, gelir artışına ve yeni ekonomik gelişim dinamikleri oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla ekonomik unsur göçün teşvik edilmesinde de belirleyici etken olabilmektedir (Taylor, 1999: 63). Ancak göçmenlerin ekonomik katkıları çerçevesinde seçilmesi son derece risklidir. Zira bir ülkenin iş gücü piyasa koşulları sürekli değişmektedir. Buna bağlı olarak, yerel ekonominin hangi becerilere ve hangi sayılara ihtiyaç duyacağına ilişkin önceden tahminde bulunmak kolay değildir (Duncan, 2020: 10). Bu zorluklar nedeniyle birçok devlet, göçmenlerin potansiyel ekonomik katkılarına bakılmaksızın çeşitli bahanelerle bunların ülkeye girişlerini sınırlandırmaya çalışmaktadır.

Ulusal çıkarların korunması, maddi kaynakları ve güvenliği kapsamının yanı sıra sosyal ve kültürel unsurları da kapsamaktadır. Küreselleşme ile birlikte uluslararası göçün hız kazanmasının sonucunda birçok devlet artan nüfus çeşitliliği ile karşı karşıya kalmıştır. Bu çerçevede, toplumlar

⁶ Öte yandan AİHM içtihadı devletlerin bir kişiyi sınırdan geri çevirme hakkına belirli sınırlamalar getirmektedir. İçtihat, belirli koşullar altında, kişinin başta aile hayatına saygı hakkı olmak üzere AİHS'in tanıdığı belli haklarını kullanabilmesi için devletlerin bir bireyin o ülke topraklarına girişine izin vermelerini talep etmektedir (Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, 2014: 27).

artan kültürel çeşitliliği kültürlerine yönelik tehdit olarak görmeye başladığını ve buna bağlı olarak kimlik kaygılarının arttığını görmek mümkündür. Başka bir deyişle yoğun göçe maruz kalan devletlerin vatandaşları kültürel çeşitlilik içinde bir tehdit altında bulunduğunu düşünmektedirler (Unutulmaz, 2012: 138). Nitekim göçmenler varış ülkelerinde asimile olmamaya çalışmaktadır. Gelişen teknoloji ile hızlı iletişim ve ulaşım imkânlarının artması, modern göçmenin ana vatanlarıyla ilişkilerini koparmamış ve gittikleri ülkelerde kültürlerini ve dillerini kaybetmemek için bir arada yaşamayı tercih ettiği gözlemlenmiştir. Bunun neticesinde Almanya’da ve diğer ülkelerde kent merkezlerinde farklı kültürleri barındıran mahalleler ortaya çıkmıştır (Yanık-Aslan, 2021: 113). Üstelik göçmenlerin yüksek doğurganlık oranı yerel nüfus içinde dengenin göçmenler lehine değişmesine yol açmaktadır (Unutulmaz, 2012: 138). Dolayısıyla devletler, başarılı toplumların dayanağı olarak kabul edilen sosyal uyumun aşınmasını önlemek için sınırlandırıcı göç politikalarına başvurmuşlardır (Duncan, 2020: 11). Buradaki tehdit algısı, farklı kültürlerden insanların ortak toplumsal hedefler doğrultusunda iş birliği yapamayacaklarıdır. Zira farklı kültürleri temsil eden bireyler başarılı bir topluma dair kökten farklı vizyonlara sahip olabilmektedir. Bu da toplum içinde kutuplaşmaya yol açıp bir dizi toplumsal soruna yola açabilmektedir (Duncan, 2020: 11).

Ulusal güvenliğin korunması, göçmenlerin kabulünü sınırlandırmak ve sınırları güçlü bir şekilde kontrol etmek için sık sık dile getirilen bir başka nedendir. Göç ile ilişkilendirilen tehditler arasında terörizm, casusluk, ulus aşan suç biçimleri, ulusal sağlığa yönelik tehlikeler veya düşmanca askeri faaliyetler yer almaktadır. Sınır yönetiminin temelini ulusal güvenlik oluşturması nedeniyle göç ve güvenlik doğrudan bağlantılı iki olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Westphalia Antlaşması ile oluşturulan egemen sınırlar rejiminin, insan hakları hukuku nedeniyle giderek erozyona uğradığı yönündeki inanca rağmen, modern uluslararası ilişkilerin temeli hala devlet sınırlarının dokunulmazlığını oluşturmaya devam etmektedir. Özetle, devletin bekası ve güvenliği, her hükûmetin başlıca sorumluluğudur. Dolayısıyla ulusal güvenliği tehdit eden her gelişme sınır kontrolleri ve anti terörizmle oluşturulan önlemlerin arttırılmasına yol açmaktadır (Özçelik, 2019: 257). Uluslararası göçün güvenlik sorunu olarak değerlendirilmesiyle, sığınmacı ve göçmenlerin insan haklarının ve temel özgürlüklerinin göz ardı edildiğine ilişkin literatürde geniş bir alan kaplamaktadır. Bu çalışma konuyu devlet güvenliği açısından değerlendirdiği için söz konusu tartışma kapsam dışı bırakılmıştır.

4.1. Uluslararası Göç ile İlgili Ekonomik Çıkarlar ve Kaygılar

Göç politikası bağlamında Angela Merkel'in şansöyelik yıllarını iki döneme ayırmak mümkündür. Bunlardan birinci dönem 2005-2015 yıllarını kapsarken ikinci dönem 2015'ten sonrasına denk gelmektedir. Birinci dönemde Alman hükümeti, göç politikasını devletin genel sosyo-ekonomik gidişatına etkili bir şekilde entegre etmeyi başarmıştır. Olumlu ekonomik göstergeler ve işgücü piyasasındaki yüksek talebin varlığı, yöneticilerin ve genel olarak toplumun göçmenlere sıcak bakmasını sağlamıştır (Sokolov ve Davydov, 2023: 47). Sığınmacılara karşı kazan-kazan yaklaşımını benimseyen Almanya, genel olarak göçmenleri ülkeyi zenginleştirici unsurlar olarak görmüştür (Papademetriou ve Benton, 2016: 14). Bu çerçevede, krizin başında 280 bin sığınmacıyı kabul eden Almanya dünyanın en çok sığınmacı başvurusu alan ülkelerinden birisi olmuştur (Asylum Information Database, 2016: 11). Sığınmacı sayısındaki bu hızlı artışla birlikte Merkel yönetimindeki Alman göç politikasının ikinci dönemi başlamıştır. Bu dönemin başında krizi fırsata çevirmek isteyen Merkel yönetimi Almanya'nın işgücü ihtiyacını gidermeyi amaçlamıştır. Ancak çok sayıda mültecinin Alman toplumuna "uyumlaştırma" gerekliliği ekonomik ve mali sıkıntıların artmasına yol açmıştır.⁷ Bu durum ülkenin siyasi hayatında ciddi bir sorun haline gelerek Alman toplumundaki kutuplaşmayı artırmış ve kamuoyunda memnuniyetsizlik yaratmıştır (Sokolov ve Davydov, 2023: 41).

Bu doğrultuda göçmen ve sığınmacılara yönelik kısıtlayıcı kanunlar çıkartmaya başlamıştır. Mayıs 2016'da Almanya, Yeni Entegrasyon Kanunu kabul etmiştir. Son derece radikal bir yaklaşım olarak değerlendirilen bu kanun, tüm yeni gelenlere potansiyel vatandaş olarak bakmakta ve onlara o doğrultuda yatırım yapılmasını öngörmektedir (Hanesch, 2016: 1). Buna göre, tüm sığınmacılar Alman iş piyasası ve entegrasyon hizmetlerinden faydalanma imkanına sahip olabilmektedir (Künnecke, 2018: 85). Görüldüğü gibi kanun, çıkar odaklı realizm üzerine kurulmuştur. Nitekim söz konusu sığınmacıların çoğu, başvuruları reddedilse bile iade edilmeyecektir. Almanya'da kalması muhtemel yabancıların entegre olmaması ise onların marjinalleşmesi ve toplumdan dışlanması açısından çok daha fazla soruna ve maliyete yol açabilecektir. Ayrıca, bölgelerine geri dönen insanları yararlı becerilerle donatmak ülkelerinin kalkınma amacına hizmet edebilmektedir (Papademetriou ve Benton, 2016: 21).

⁷ 2015-2016 yılları arasında Alman hükümeti, mültecilerin entegrasyonu ve altyapı inşası için 20 milyar avro harcamıştır (Pavlov, 2023: 83).

2016 yılın sonuna gelindiğinde mülteci kabulleri önemli oranda azalmaya başlamıştır. Bunun temel nedeni Almanya'nın bu süreçte, kabul edilen göçmen sayısını sınırlamak ve yalnızca yerel iş gücü arzındaki boşlukları dolduracak becerileri olan göçmenleri kabul etmeye yönelik politikalar geliştirmek istemesidir. Böylece, becerileri yerel iş gücünü tamamlayan sığınmacılar kabul edilerek vatandaşlar ve göçmenler arasında istihdam konusunda gereksiz rekabetin önüne geçilmeye çalışılmıştır (Wolla, 2014). Bu doğrultuda, Almanya eğitilmiş ve nitelikli sığınmacılara öncelik vermeye başlamıştır. Bu yaklaşım, sığınmacılar arasında ayrımcılık olarak görülse de aslında Alman halkının da çıkarlarını gözeterek entegrasyon siyaseti ile ekonomik gerekliliklerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Macaristan'da ise, Orban hükümeti sığınmacıları ekonomik göçmenler olarak göstererek sınırlarını katı bir şekilde korumaktadır. Macaristan söz konusu yaklaşımını vatandaşlarının ekonomik çıkarlarını korumak istemesi ile gerekçelendirmektedir. Ülkeye giriş yapan çok sayıda göçmenin ucuz iş gücü oluşturarak yerel halkın emek piyasalarından çıkarılmasına neden olacağına dair korkular dile getirilmiştir (Duncan, 2020: 11). Dahası emek fazlasının, genel olarak, daha yüksek işsizlik, düşük ücretler ve daha yüksek kamu maliyetleri ile sonuçlanması Macaristan'ın kaldıramayacağı yüksek maliyetlere sebebiyet vermesi muhtemeldir. Dolayısıyla, devletlerin ulusal çıkarlarını zedelemeyen başarılı bir göç yönetimi, Almanya örneğinde gördüğümüz gibi ülkenin geleceğine dair çok yönlü analizler içeren uzun vadeli programları gerekli kılmaktadır. Üstelik yukarıda değinildiği gibi iş gücü ihtiyacını doğru bir şekilde tahmin etmek her zaman kolay olmamaktadır. Kitleli göçün ise ulusal çıkar açısından her zaman risk içeren ve maliyetli bir olgu olduğu göz önüne alındığında, Macaristan gibi göç yönetiminde uzmanlaşmamış devletlerin kısıtlayıcı sığınma politikalarını tercih ettiğini söyleyebiliriz. Ayrıca, Macaristan her ne kadar çalışma çağındaki göçmenlere ihtiyaç duysa da özellikle Arap sığınmacıları ulusal tehdit olarak algılamaktadır. Bunun temel nedeni göçmenlerin ülkenin sosyal yapısını bozabileceği korkusudur. Nitekim Macaristan 2004 yılında AB'ye üye olmasından sonra sürekli göç veren ülke konumuna gelmiştir (Shikhatov ve Starodubtseva, 2020: 29-30). Şöyle ki, 2016 yılı itibarıyla Macaristan'da dokuz milyon Macar ikamet ederken yurt dışında yaşayan Macar sayısı beş buçuk milyona ulaşmış durumdadır (Hungarian Central Statistical Office, 2018).

4.2. Uluslararası Göç ile İlgili Kültürel Kaygılar

Göçün kültür ve kimliğe yönelik sebep olabileceği sorunlara Almanya ve Macaristan'ın verdiği cevaplar önemli ölçüde farklılaşsa da temelde kendi toplumunun çıkarını önceleyen

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

pragmatizme dayanmaktadır. Almanya, kültürel çeşitliliğin yol açabileceği sorunların üstesinden gelmek için yukarıda değinildiği gibi ülkeye giren sığınmacılara yatırım yapmakta ve bunların Alman toplumuyla bütünleşmesini teşvik etmektedir. Sığınmacıların ve diğer göçmenlerin giderek artması, Alman politikacılarını uzun vadeli entegrasyona yöneltmiştir. Bununla birlikte, Almanya'da ulusun hâkim tanımı doğum ve soy birliğine dayanmakta ve bu da kademeli ayrımcılığın (differential exclusion) söz konusu olduğu bir göçmen rejimine yol açmaktadır (Castles ve Miller, 2008: 338). Kademeli ayrımcılık, göçmenlerin toplumun iş piyasası başta olmak üzere belirli alanlarına dahil edilmesi yurttaşlık, sosyal yardım sistemi ve siyasal katılım alanlardan ise dışlanması anlamına gelmektedir (Güllüoğınar, 2014: 3). Dolayısıyla, Alman entegrasyonu programları sığınmacıları Alman ulusu ile tam anlamıyla uyumundan ziyade sığınmacıları emek piyasasına hazırlamayı ve bu doğrultuda fayda sağlanmayı amaçlamaktadır. Almanya'nın sığınmacıların emek gücünden faydalanmakta ancak onları Alman ulusuna dahil etmekten kaçınmaktadır. Bu noktada belirtmek gereken önemli bir husus, ekonomik pragmatizmin ışığında verilen haklar yerli ve yabancı ayrımının çok keskin olduğu bir yurttaşlık sistemine yol açmaktadır (Güllüoğınar, 2014: 5). Bu da sığınmacılar ve diğer göçmenlerin ulusun bir parçası olarak görülmemesine ve buna bağlı olarak güvenliğe ve ulusal kimliğe bir tehdit olarak algılanmasına neden olmaktadır (Cohen, 2006: 32).

Macaristan ise, kimlik kaygıları doğrultusunda popülist bir retorik geliştirmekte ve sıkı sınır güvenliğine dayalı göç politikaları ortaya koymaktadır. Macaristan'da nüfusun giderek yaşlandığı, çalışma çağındaki çok sayıda gencin ülkeyi terk ettiği görülmektedir. Bu durumun yakın gelecekte ülkede iş gücü sıkıntısına yol açacağı tahmin edilmektedir (Shikhatov ve Starodubtseva, 2020: 28). Bu koşullar altında, çalışma çağındaki göçmenler, iş gücü sorununu çözebilecek ve doğum oranını da olumlu yönde etkileyebilecektir. Yeni iş gücüne ihtiyaç duyan Macaristan, Orta Doğu ve Afrika'dan gelen sığınmacıları kabul etmemekle beraber Doğu Avrupa ülkelerinden göçü çekmektedir. Bu doğrultuda "Üyeleri Farklı Vatandaşlığa Sahip Macar Ailelerinin Yeniden Birleřtirilme ve Ulusal Birliđin Güçlendirilmesi" adındaki kanun çerçevesinde eski Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra ortaya çıkan bağımsız devletlerin içinde kalan etnik Macar azınlıkların Macaristan'daki akrabaları ile birleşmesi teşvik edilmektedir. Bunun sonucunda Polonya, Hırvatistan, Romanya, Ukrayna ve Sırbistan vatandaşı olup Macar azınlığa mensup olan kimseler adı geçen kanun çerçevesinde oturma izni elde edebilmektedir (Shikhatov ve Starodubtseva, 2020: 29-30). Görüldüğü gibi, Macaristan da Almanya'nın eğitimli ve nitelikli

sığınmacı seçtiği gibi etnik yakınlığa göre göçmen seçmektedir. Böylece, ülkenin sosyal yapısını bozmayan ve kolay entegre olan göçmenlerin gelmesini teşvik etmek amaçlanmaktadır. Buna karşın, ülkelerinde ölüm riskiyle karşı karşıya kalan ve buna bağlı olarak korunmaya ihtiyaç duyan Arap sığınmacıları ulusal çıkarlar doğrultusunda sınır dışı edilmektedir.

4.3. Uluslararası Göç ile İlgili Güvenlik Kaygıları

Avrupa’da göç politikalarının güvenlik odaklı bir hal alması 11 Eylül saldırıları sonrası dönemde belirgin hale gelmiştir. Akabinde Madrid ve Londra’da meydana gelen bombalı saldırılar özellikle Müslümanlara karşı güvensizliğin daha da tırmanmasına yol açmıştır. Kasım 2015’te Paris’te yaşanan terör saldırılarının ardından Avrupa kamuoyunda İslam karşıtlığı ve mültecilere yönelik güvensizlik yükselişe geçerken, siyasi liderler güvenlik odaklı ve sınırların korunmasını hedefleyen politikaları öne çıkarmıştır. Buna karşılık Merkel yönetimi bu süreçte mültecileri terör saldırıları ile ilişkilendirmekten uzak durmuş ve “İslamcı terörizm fenomeni, mültecilerle birlikte bize gelen bir fenomen değildir” ifadesini kullanarak göçü güvenleştirmekten kaçınmıştır (Demir ve Atak, 2020: 130). Dahası 2015 krizine kadar Alman toplumunda mülteciler işgücü olarak görülmüş ve özellikle toplumunun yaşlanması göz önüne alındığında Almanya’nın dünya pazarındaki rekabet gücünü garanti altına alacak bir araç olarak değerlendirilmiştir. Kimlik ve kültür konuları bu bağlamda kamuoyunda tartışılmamış aksine ülkenin tam kalkınması için aşılması gereken engeller olarak görülmüştür. Bununla birlikte Almanya’nın düzensiz göçten en çok etkilenen Avrupa devleti durumuna düşmesi Alman toplumunda güvenlik kaygılarına yol açmıştır. Buna bağlı olarak “açık kapı politikası” birçok Alman siyasetçi ve kamuoyu tarafından ekonomiyi güçlendirme fırsatından ziyade sosyo-ekonomik sisteme ve genel olarak güvenliğe yönelik bir tehdit olarak algılanmaya başlamıştır (Sokolov ve Davydov, 2023:47). Bu kaygılar dolayısıyla Merkel yönetimi hem “açık kapı” politikasına son vermiş hem de AB’yi de göç yönetimine ortak etmeye çalışmıştır.

Ancak ortak sorumluluk kapsamında yük paylaşımına yönelik çağrılar bazı üye ülke liderlerinden karşılık bulmamıştır. Merkel’in söz konusu yaklaşımına en büyük itirazı getiren ülkeler Vişegrad Dörtlüsü⁸ olmuştur. Mültecileri ulusal güvenliğe tehdit olarak gören kimi Avrupa ülkelerinin Avrupa Komisyonu kararlarına uymaması ve Almanya iç siyasetinde artan ırkçı ve aşırı söylemler Merkel’i mülteci politikalarını değiştirmeye zorlamıştır. AB düzeyindeki

⁸ Vişegrad Grubu olarak da bilinen Vişegrad Dörtlüsü; dört Orta Avrupa ülkesinden oluşan (Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya ve Slovakya) bölgesel bir ortaklığı ifade etmektedir.

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

çabalarının yetersiz kalması sonucunda Almanya lideri dikkatini Türkiye'ye çevirmiştir. Değerler-çıklarlar ikileminde çıkarlardan yana karar veren Almanya; Mart 2016'da AB-Türkiye arasında imzalanan ve göç krizine bir yanıt olarak sunulan 18 Mart Mutabakatı'nın mimarı olmuştur. Mutabakatın sonucunda taraflar, 2013 yılında imzalanan ve aşamalı olarak yürürlüğe girecek olan Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın⁹ 2016 Haziran ayından itibaren uygulanması konusunda mutabakata varmıştır. Bu tarz anlaşmalar, AB'nin düzensiz göçle mücadele stratejisinin bir parçası olup göç politikasının dışsallaştırılmasının en önemli araçlarından biri olarak görülmektedir. Göçe dair politikaların güvenlikçi bir yaklaşımla oluşturulması ile ilişkilendirilen “dışsallaştırma” kavramı, akademisyenler tarafından AB'nin sığınmacıların kabulü ve barınması veya başvurularının işlenmesi konusundaki sorumluluğunun bir kısmını üçüncü devletlere devretmek için yürüttüğü politikaları tanımlamak için kullanılmaktadır (Tavacı, 2023: 114). Bu anlamda dışsallaştırma politikası, hem Avrupa değerlerini ihlal etmesi nedeniyle eleştirilmekte hem de mülteci sorununun üçüncü ülkelere yıkılması şeklinde değerlendirilmektedir (Demir ve Atak, 2023: 131). Görüldüğü gibi, krizin başında Merkel yönetimi insani bir yaklaşımla mültecilere kapı açsa da ülkedeki siyasi koşullar ve AB düzeyindeki fikir ayrılıkları nedeniyle açık kapı politikalarına son vermek zorunda kalmıştır. Sonuç olarak, Almanya yönetimi iç ve dış baskılar sonucunda olsa da ulusal çıkar odaklı hareket etmiş ve mülteciler konusunda oldukça sınırlı bir yaklaşım benimsemiştir.

Macaristan, göçü güvenlik açısından değerlendirirken açıkça realist bir yaklaşım sergilemektedir. Bu doğrultuda, göçmenler ulusal güvenliğe yönelik bir tehdit olarak görülmekte ve bunların ülkeye girişleri engellenmektedir. Orban hükûmeti uyguladığı sıkı sınır kontrolü stratejisine bağlı olarak özellikle Orta Doğu'dan gelen sığınmacıları tehlike, korku ve suç kaynağı olarak göstermeye çalışmaktadır (Thorleifsson, 2017: 324). Genel olarak bakıldığında ise, Macaristan yönetiminin göç karşıtı kampanyalarının ekonomi, kültür ve güvenlik olmak üzere üç konu üzerinde biçimlendiği görülmektedir. Başka bir ifade ile sığınmacılar ve düzensiz göçmenler ulusal tehdit olarak tanımlamakta ve ülkeye girişleri engellenmeye çalışılmaktadır. Ancak, göçmen karşıtı söylemi etrafında şekillenen göç politikaları, göç alan ülkelerde ırkçılık ve ayrımcılık ideolojilerini beslemektedir (Akçapar, 2010: 566). Mülteci veya sığınmacı konumundaki bireyler, potansiyel bir suçlu, terörist ya da en iyi ihtimalle sığınma sistemini istismar eden kişi olarak

⁹ “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma”, özünde, karşılıklılık temelinde, Türkiye veya AB üyesi bir devlet açısından düzensiz göçmen olan vatandaş, üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişinin duruma göre geri kabulü veya transit geçişi ile ilgili koşulları, esasları ve usulleri tespit etmektedir (Morice ve Claire, 2013: 113; European Council, 2016).

algılanmaktadır. Bu durum, aslında çıkmaz bir döngü yaratmaktadır. Terörizm ve yabancı düşmanlığı söylemleri ile dışlanan göçmenlerin topluma entegrasyonu zorlaşmakta, toplumsal kutuplaşma derinleşmekte, toplumsal ve güvenlik sorunları ortaya çıkmaktadır (Akçapar, 2010: 567).

Sonuç

2015 mülteci krizi, AB üyelerini hem iç siyasetleri hem de sorunun çözümünde aldıkları roller açısından etkilemiştir. Bu açıdan Almanya sığınmacıların gitmek istediği hedef bir ülke olarak krizden en çok etkilenen devletlerden biri olmuştur. Buna rağmen bu süreci, krizin insani boyutunu göz önünde bulundurarak yönetmeye çalışmıştır. Almanya aynı zamanda AB'nin yönlendirici gücü olarak mülteci krizi ile yakından ilgilenmiştir. Macaristan ise Almanya gibi yoğun mülteci akışına maruz kalsa da beraber krize farklı bir şekilde yanıt vermiş ve AB göç politikalarını eleştirerek açıkça sınır güvenliğine dayalı göç politikalarını benimsemiştir.

Almanya ve Macaristan'ın uluslararası göç yönetimi, göçmenlere olan yaklaşım ve insan haklarına saygı açısından birbirine karşıt örnekler oluşturmakla beraber kriz sürecinde ortaya koydukları göç politikaları temelde devlet ve toplum güvenliğini öncelemiştir. Macaristan kâr-zarar hesabı çerçevesinde açıkça mülteci karşıtı bir yaklaşım benimserken Almanya özellikle krizin başında sığınmacıların güvenliklerine önem vermiştir. 2016 yılı ile beraber Almanya, sığınmacı sayısını azaltmayı amaçlayan uygulamalara başvurmuş ve devletin çıkarlarını önceleyen politikaları ortaya koymaya başlamıştır.

Almanya'nın mülteci krizi yönetiminde göze çarpan en önemli husus, Merkel yönetiminin ilk aşmada sığınmacılara yönelik takındığı olumlu tepki ile ertesi yıl bunların ülkeye girişlerini kısıtlamayı amaçlayan politikalar arasındaki tutarsızlıktır. Bu tutarsızlığı Alman Hükümetinin karşı karşıya kaldığı dış ve iç baskılar çerçevesinde açıklamak mümkündür. Almanya'nın göç politikalarını Ortak Avrupa Sığınma Sistemine uyumlu kılma yükümlülüğü dış baskılar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada şunu belirtmek yerinde olacaktır, Almanya'nın mülteci krizini AB düzeyinde ve AB mevzuatına uygun bir şekilde çözmeye çabalaması bu devleti Macaristan'dan farklı kılan en önemli husustur. Nitekim Macar Hükümeti göç yönetiminde ulusal egemenliğe vurgu yaparken, Almanya öncelikle AB çerçevesinde "ortak" bir çözüm aramıştır. Ayrıca krizin insani boyutunu göz önünde bulundurarak mülteci karşıtı retoriğe karşı çıkmış ve mültecilerin Alman toplumuna uyumunu sağlayacak politikalar geliştirmiştir.

2015 Mülteci Krizi Sonrası Almanya ve Macaristan'ın Uluslararası Göç Politikaları: Realist Gelenek Çerçevesinde Bir Analiz

Öte yandan entegrasyon politikalarının yüksek maliyeti Alman kamuoyunda artan memnuniyetsizliğe yol açmıştır. Bunun yanında Almanya'nın 2015 mülteci krizindeki göç politikaları, hükümet liderinin sığınmacılara yönelik algılarından ve Alman iç siyasetinde artan ırkçı söylemlerden önemli ölçüde etkilenmiştir. Bunlar söz konusu süreçte iç baskıları oluşturmuştur. Buna bağlı olarak Almanya söz konusu süreçte sığınmacıları güvenlikleştirmekten kaçınsa da AB genelinde ve ülke içinde mülteci karşıtlığının yükselmesi Merkel yönetimini sınırlayıcı göç politikalarına itmiştir. Bu doğrultuda Almanya bir yandan göçmenlerin geçici olmadığını dikkate alarak entegrasyon politikalarına önem vermiştir. Diğer yandan da sığınmacı yükünü azaltmak için AB düzeyinde mültecilerin üye ülkeler arasında orantısal olarak paylaştırılmasını sağlamaya çalışmıştır. Böylece neoklasik realizm yaklaşımının politika yapımı ile ilgili ortaya koyduğu hipotezler, Almanya'nın gerek mülteci krizinde izlediği siyaseti, gerek ülke içinde yürüttüğü entegrasyon politikalarını izah etmektedir.

Macaristan'ın göç politikasının başlıca amacı, çalışmanın son bölümünde vurgulandığı gibi, etnik kimliği korumaktır. Bu anlamda Macaristan yönetimi göç politikalarını AB mevzuatı ile uyumlaştırmaya karşı çıkmış ve bu yöndeki baskıları ulusal çıkar alanına müdahale girişimi olarak algılamıştır. Buna bağlı olarak özellikle kültürel açıdan kendine uzak olan sığınmacılar ulusal tehdit olarak algılanmış ve popülist yönetim başta olmak üzere ülkenin iç dinamikleri göç yönetimi üzerinde belirleyici rol oynamıştır. Ayrıca, Almanya'ya nazaran göç yönetimi konusunda daha az tecrübeli olan Macaristan, realizmin düzensiz göçe dair ortaya koyduğu önermelere uygun bir seyir izleyerek kâr-zarar anlayışı çerçevesinde göçmenlerin girişini kontrol etmeyi entegrasyon politikalarından daha etkili görmektedir. Hatta sığınmacıların olası ekonomik ve demografik katkılarına rağmen Macaristan yönetimi bunların sebep olabileceği asimilasyondan dolayı mülteci karşıtı bir yaklaşım benimsemektedir.

Bir vaka incelemesi olarak seçilen Almanya ve Macaristan'ın mülteci krizindeki göç yönetiminden hareketle, bu çalışmanın altını çizdiği iki temel husus bulunmaktadır. Birincisi uluslararası göç sosyal dönüşüm süreci içerisinde değerlendirilmesi gereken karmaşık bir olgudur. Almanya örneğinde görüldüğü gibi, göçmenlerin ve mültecilerin göç ettikleri ülkenin emek piyasasına uyumunu esas almak başarılı bir göç yönetimi için yeterli değildir. Zira başat grubun etnisite ile tanımlandığı koşullarda göçmenlerin ve onların çocuklarının toplum içinde kendilerine yer bulmaları ve marjinalleşmemeleri oldukça zor görünmektedir. Diğer bir husus ise, sığınmacıların ve diğer göçmenlerin ülkeye girişlerini sınırlandırmanın göçün olumsuz etkilerini

önlemek için yeterli olmadığıdır. Macaristan'da uygulanan göç politikalarının da gösterdiği gibi, ulus devleti merkeze koyan politikalar bir yandan göçün olumlu katkılarının göz ardı edilmesine yol açmakta, diğer yandan ülkede yabancı karşıtlığını kışkırtmaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın başında da söylendiği gibi, göç yönetimi hem ev sahibi toplumun hem de göçmenlerin çıkarlarını dengeleyen kapsamlı politikaları gerekli kılmaktadır. Bu dengenin sağlanması ise ancak devletlerin göç sürecini uzun vadeli bir sosyal dönüşüm olarak ele alması ve göçmenlere yönelik algılarının değişmesi ile mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Akçapar, Ş. K. (2012). Uluslararası Göç Alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu. S. G. Öner (Der.). *Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar* (s. 563-575). Ankara: İletişim.
- Asylum Information Database. (2016). *Country Report: Germany*. Brussels: European Council on Refugees and Exiles.
- . (2016). *Country Report: Hungary*. Brussels: European Council on Refugees and Exiles.
- . (2017). *Country Report: Hungary*. Brussels: European Council on Refugees and Exiles.
- . (2020). *Country Report: Hungary*. Brussels: European Council on Refugees and Exiles.
- Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı. (2014). *Sığınma, Sınırlar ve Göç ile İlgili Avrupa Hukuku El Kitabı*. Lüksemburg: Avrupa Birliği Resmî Yayınlar Ofisi.
- Baklacioğlu, N. Ö. (2010). *Dış Politika ve Göç: Yugoslavya'dan Türkiye'ye Göçlerde Arnavutlar (1920-1990)*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Baume, M. L. (2017, Ağustos 27). Angela Merkel Defends Open Border Migration Policy. *POLITICO*. <https://www.politico.eu/article/angela-merkel-defends-openborder-migration-refugee-policy>.
- Bocskor, A. (2018). Anti-Immigration Discourses in Hungary During the 'Crisis' Year: The Orbán Government's 'National Consultation' Campaign of 2015. *Sociology*, 52(3), 551-568.
- Bureiko, N. (2014). Mezhdunarodnaya Migratsiya kak Predmet Mezhdistsiplinarnogo İssledovaniya [Disiplinlerarası Bir Araştırma Konusu Olarak Uluslararası Göç]. *Studia*

Humanitatis, 1(14), 1-14.

Castles, S. (2003). Towards a Sociology of Forced Migration and Social Transformation. *Sociology*, 77(1), 13-34.

Council of the European Union. (2015). Resolution of the Representatives of the Governments of the Member States Meeting within the Council on Relocating from Greece and Italy 40 000 Persons in Clear Need of International Protection. *Consilium*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11131-2015-INIT/en/pdf>.

Court of Justice of the European Union. (2020). The Placing of Asylum Seekers or Third-Country Nationals Who are the Subject of a Return Decision in the Röszke Transit Zone at the Serbian-Hungarian Border Must Be Classified as 'Detention'. *Court of Justice of the European Union*. <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-05/cp200060en.pdf>.

Demir, A. F. ve Atak, Y. G. (2020). Erdoğan'ın ve Merkel'in Suriyeli Mülteci Krizine Yaklaşımları: Liderlerin Söylemleri ve Eylemleri Temelinde Karşılaştırmalı Analiz. *Avrasya Etüdleri*, 26(57), 121-152.

Demetrios, G. P. ve Benton, M. (2016). *From Fragmentation to Integration: Towards a "Whole-Of-Society" Approach to Receiving and Settling Newcomers in Europe*. Washington DC: Vision Europe Summit.

Duncan, H. (2020). Immigration Policy as Foreign Policy. *Uluslararası İlişkiler*, 17(68), 5-20.

Erdoğan, Z. (2020). Alman Sığınma Sisteminde Açık Kapıdan Entegrasyon Siyasetine Geçiş ve Tolerans Politikası. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (Özel Sayı), 65-86.

Faist, T. (2000). *The Volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*. Oxford: Oxford University Press.

Firoozabadi, J. D. ve Ashkezari, M. Z. (2016). Neo-Classical Realism in International Relations. *Asian Social Science*, 12(6), 95-99.

Frontex. (2017). *Western Balkans Annual Risk Analysis 2017*. Warsaw: Frontex. <https://frontex.europa.eu/publications/wb-ara-2017-EEN1qx>.

Gilpin, R. (2006). The Nation-State in the Global Economy. R. Little ve M. Smith (Der.). *Perspectives on World Politics* (s. 50-59). New York: Routledge.

Güllüpınar, F. (2014). Almanya'da Göçmen Politikaları ve Türkiyeli Göçmenlerin Trajedisi:

- Yurttaşlık, Haklar ve Eşitsizlikler Üzerine. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1-16.
- Gündüz, D. ve Koçak, O. (2016). Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 66-91.
- Hanesch, W. (2016). *Integration Principles for Asylum Seekers and Beneficiaries of International Protection Enshrined in a New Law in Germany*. European Commission: ESPN Flash Report.
- Hungarian Helsinki Committee. (2016, 15 Haziran). *Hungary: Recent Legal Amendments Further Destroy Access to Protection*. Budapest: Hungarian Helsinki Committee. HHC-Hungary-asylum-legal-amendments-Apr-June-2016.pdf (helsinki.hu).
- Hungarian Helsinki Committee. (2017, 15 Şubat). *Hungary: Government's New Asylum Bill On Collective Push-Backs And Automatic Detention. Information Update By The Hungarian Helsinki Committee*. Budapest: Hungarian Helsinki Committee. HHC-Info-Update-New-Asylum-Bill-15.02.2017.pdf (helsinki.hu).
- Hungarian Helsinki Committee and Menedek. (2021). *Submission By The Hungarian Helsinki Committee And Menedék Association For Migrants*. Budapest: Hungarian Helsinki Committee. HHC_Menedek_UPR2021_Hungary_Migrants_web.pdf (helsinki.hu).
- Hungarian Government. (2016, 15 Mart). *Speech by Prime Minister Viktor Orbán On 15 March*. Website of the Hungarian Government.
- Hollifield, J. F. (2000). The Politics Of International Migration. C. Brettell ve J. F. Hollifield (Der.). *Migration Theory: Talking Across Disciplines* (s. 137-186). New York: Routledge.
- Janning, J. (2018, 18 Haziran). An 'Existential Question' for Europe – Or for Merkel Herself? *European Council on Foreign Relations*.
- Karabulut, B. (2019). Uluslararası İlişkilerde Göç ve Göçmenlik Sorunu: Avrupa Birliği Örneği. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 80-102.
- Kaya, A. ve Bianca, K. (2018). Küresel Finansal Kriz, Mülteci Krizi ve İslamofobizm Bağlamında Türkiye-AB İlişkileri. *Hukuki, Siyasi ve İktisadi Yönleriyle Avrupa Bütünleşmesinde Son Gelişmeler ve Türkiye-AB İlişkileri*, Özel Sayı, 407-434.
- Kirchhoff, M. ve Lorenz, D. (2018). Between Illegalization, Toleration and Recognition: Contested Asylum and Deportation Policies in Germany. R. Sosenberger, V. Stern ve N. Merhaut (Der.). *Protest Movements in Asylum and Deportation* (s. 49-68). Springer International

Publishing.

- Kosinska, A. M. (2021). Legal Responses in the Area of Migration Security After 2015 Migration Crisis in Italy, Germany And Poland. *Journal of Human Security*, 17(1), 66-79.
- Koop, K. (2019, 19 Nisan). *Op-ed: Detention, Insecurity, Rights Deprivation—the Legal Crackdown on Asylum Seekers in Germany*. Brussels: ECRE. <https://www.ecre.org/detention-insecurity-rights-deprivation-the-legalcrackdown-on-asylum-seekers-in-germany/>.
- Künnecke, A. (2018). The German Federal Law On İntegration. *Acta Universitatis Carolinae*, 1(2), 85-98.
- Meyers, E. (2000). Theories of International Immigration Policy-A Comparative Analysis, *The International Migration Review*, 34(4), 1245-1282.
- Miller, M. J. ve Castles, S. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. (İ.Akbulut ve B. U. Bal, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Miller, M. (2000). International Migration in Post-Cold War International Relations. B. Ghosh (Der.). *Managing Migration: Time for a New International Regime?* (s. 27-47). Oxford: Oxford University Press.
- Özçelik, S. (2019). İç Çatışmalar ve Göç. U. Kedikli ve G. Telatar (Der.). *Uluslararası Göç ve Güvenlik* (s. 245-264). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özdoğan, M. (2019). Realizm ve Neorealizm Bağlamında Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Anlayışının Değerlendirilmesi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-24.
- Pavlov, N. (2023). *Era Angely Merkel' [Angela Merkel Çağı]*. Moscow: Aspekt Press.
- Papademetriou, D. ve Benton, M. (2016). *Towards a "Whole-of-Society" Approach to Receiving and Settling Newcomers in Europe*. Washington DC: Migration Policy Institute.
- Rose, G. (1998). Neoclassical Realism And Theories Of Foreign Policy. *World Politics*, 51(1), 144-172.
- Shikhatov, N.ve Starodubtseva, I. (2020). Osobennosti Sovremennoy Migratsionnoy Politiki V Vengrii [Macaristan'daki Modern Göç Politikasının Temel Özellikleri]. *Uluslararası Bilim Dergisi Vestnik*, 4(25), 25-33.
- Sokolov, A. ve Davydov, A. (2023). Problemı Migratsionnoy Politiki Germanii: Ot Sderjannosti k Otkritosti [Germany's Migration Policy Challenges: From Restraint to Openness]. *Mejdunarodnaya Politika*, 14(3), 41-56.

- Şimşek, D. (2018). Mülteci Entegrasyonu, Göç Politikaları ve Sosyal Sınıf: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği. *Sosyal Politika Çalışma Dergisi*, 40(2), 367-392.
- Taylor, E. J. (1999). The New Economics Of Labour Migration And The Role Of Remittances İn The Migration Process. *International Migration*, 37(1), 63-88.
- Thorleifsson, C. (2017). Disposable Strangers: Far-Right Securitisation of Forced Migration in Hungary. *Social Anthropology*, 25(3), 318–334.
- United Nations. (2019). *International Migration 2019: Report*. Washington: Department of Economic and Social Affairs Population Division.
- Unutulmaz, O. (2012). Gündemdeki Kavram: Göçmen Entegrasyonu. Avrupa'daki Gelişimi ve Britanya Örneği. S.G.I. Öner ve N.A.Ş. Öner (Der.). *Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar* (s. 135-157). Ankara: İletişim.
- Ütku, E. D. ve Köroğlu, N. Ö. (2020). Anti-Immigration vs Anti-EU: Political Discourse Analysis Of Brexit Decision Of The UK. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1-34.
- Üstün, T. (2021). Göçün Güvenleştirilmesi ve FRONTEX Operasyonları. İ. Kalaycı ve G. Kalmış (Der.). *Çağlar Boyu Göç (Tarih-Kültür-Medeniyet)*(s. 379–400). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Wike, R., Stokes, B. ve Simmons K. (2016). *Europeans Fear Wave Of Refugees Will Mean More Terrorism, Fewer Jobs*. Warsaw: Pew Research Center. Microsoft Word - Pew Research Center EU Refugees and National Identity UPDATED (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- Wolla, A. (2014). *The Economics of Immigration: A Story of Substitutes and Complements*. Federal Reserve Bank of St. Louis. <https://research.stlouisfed.org/publications/page1-econ/2014/05/01/the-economics-of-immigration-a-story-of-substitutes-and-complements/> (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- Yanık-Aslan, S. (2021). *AB Güvenlik Politikalarında Uluslararası Göç Sorunsalı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Yevtukh, V. (1997). *Etnopolityka V Ukrayini: Pravnychyy Ta Kulturolohibnyy Aspekty [Ukrayna'da Etnopolitika: Yasal Ve Kültürel Yönleri]*. Kyiv: Feniks.